

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/83441,Zuber-Stanislaw-Rudolf.html>
2022-10-02, 09:34

Zuber Stanisław Rudolf

ZUBER Stanisław Rudolf (14 X 1893, Lwów – 18 X 1947, Tirana, Albania), geolog złożowy, badacz Kaukazu i Półwyspu Dynarskiego. Syn Rudolfa i Zofii Topolnickiej.

Podstawy wiedzy przyrodniczej zawdzięczał nauczycielowi L. Bykowskiemu z gimnazjum we Lwowie. Wcześniej zainteresował się kolekcjonerstwem geologicznym, zbierając okazy dla asystentów Uniw. Lwowskiego: W. Rogali i J. Nowaka. Studiował zrazu w Uniw. Lwowskim pod kierunkiem ojca (geologia), J. Siemiradzkiego (paleontologia) i M. Raciborskiego (botanika). Studia kontynuował na UJ w Krakowie u W. Szajnochy (geologia) i J. Morozewicza (mineralogia i petrografia). Pierwsze publikacje ogłosił w 1914 (m.in. *Stódkowodny utwór w okolicy Lwowa*, dotyczący margli trzeciorzędowych).

W 1914 został wywieziony przez Rosjan do Rosji, gdzie – dzięki znajomościom ojca – dostał pracę w firmie naftowej w Baku. Podjął tam studia z zakresu geologii poszukiwawczej i kopalnianej (zagadnienia tektoniki, neotektoniki, sedimentologii, paleogeografii, wulkanizmu błotnego – wydzielania się gazu przez osady o luźnej konsystencji w strefach uskoków). Prowadził rozpoznanie Półwyspu Apszerońskiego oraz wsch. Kaukazu (m.in. w Gruzji), wysp Morza Kaspijskiego i obszarów na wschód od niego, a także Iranu.

Wyniki ogłaszał w naukowej prasie miejscowej (m.in. *O produktiwnoj tolszcze Abszeronskogo połustrowa*, 1923), a później w Polsce i innych krajach. Nawiązując do koncepcji ojca z ogłoszonej w 1918 książki *Flisz i nafta*, opowiadał się za genezą ropy naftowej jako produktu głównie pochodzenia roślinnego i zwierzęcego w osadach fliszowych, z odrzuceniem możliwości dalekiej wędrówki bituminów w skorupie Ziemi w poziomie i pionie. W ustalaniu miejsc

poszukiwania nowych złóż przywiązywał dużą wagę do procesów młodej tektoniki (pliocen i czwartorzęd) i towarzyszących jej powstawianiu stref uskokowych. Do prowadzenia tego typu rozpoznania zastosował zwiad lotniczy (publikacja z 1925 z książki *Pokłosie geograficzne pt. Zastosowanie zdjęć lotniczych przy badaniach geologicznych nad Morzem Kaspijskim*).

Po powrocie do Polski w 1924 na Uniw. Jana Kazimierza we Lwowie, pod kierunkiem W. Rogali, obronił doktorat, przedstawiając rozprawę *Wybuch wulkanu błotnego na wyspie Łoś na Morzu Kaspijskim w związku z budową plioceńskich fałdów Kaukazu* (1924). Szerzej problem ten ujął w rozprawie habilitacyjnej na UJ w 1928 pt. *Powierzchniowe ruchy tektoniczne – geneza wulkanów błotnych oraz geologiczne warunki powstawania złóż naftowych*, wysoko ocenionej przez recenzentów (W. Szajnocha, J. Nowak), gdyż wyjaśniała wiele zagadek związanych ze sprawą migracji ropy, także w Karpatach.

W 1924–28 Z. był ekspertem firm przemysłu naftowego w Karpatach. Ponadto w ramach prac Katedry Geologii Uniw. Jana Kazimierza prowadził rozpoznanie geologiczne pd. Wołynia. Dokumentował to publikacjami (*Ostrea gingensis Schloth. w dolnym sarmacie na Wołyniu*, 1929; *Wydmy kopalne we fliszu karpackim*, 1929; *Asfaltydy we fliszu karpackim oraz ich znaczenie dla regionalnej ekspertyzy naftowej*, 1930; *Niektóre rezultaty badań wykonanych w powiecie krzemienieckim*, 1930). Władał kilkoma językami, podobnie jak ojciec wiele podróżował, w 1929 podjął pracę we włoskiej firmie naftowej, w której prowadził rozpoznanie geologiczne na półwyspach: Apenińskim i Dynarskim. Główną siedzibę miał w ośrodku przemysłowym Kuçova w Albanii. Jako docent prywatny UJ dojeżdżał do Krakowa na wykłady. Wyniki swych badań drukował w fachowej prasie polskiej (np. *Spostrzeżenia geologiczne w okolicy Ulcinja (Dulciagno) w południowej Czarnogórze*, 1930; *Zarys możliwości regionalnych poszukiwań naftowych w Polsce w świetle najnowszych danych o rozmieszczeniu złóż ropy*, 1938). Na zjeździe naftowym w 1938 we Lwowie postulował potrzebę wszczęcia poszukiwań złóż ropy naftowej na wysadach solnych Niżu Polskiego.

Zidentyfikowano dotychczas 72 publikacje Z. z lat 1914–44. Większość z nich dotyczy rozpoznania geologicznego Półwyspu Dynarskiego i – na ogół – jest opatrzona mapami, w tym także w skalach: 1: 100 000 i 1: 200 000. Publikacje te były przeważnie drukowane w czołowych periodykach specjalistycznych Zachodu oraz w materiałach kongresów międzynarodowych. Wśród nich były m.in.: *Die Bildung des Erdöls und seiner Lagerstätten im Lichte migrationsverneinender Tatsachen*, Wien 1932; *Alconi critieri basilari della distribuzione regionale dei giacimenti petroliferi in applicazione alla ricerca*, Roma 1939; *Criteri geologici dell'esplorazione dei giacimenti petroliferi nell'Albania*, Roma 1938 (współautor L. Madalena). W publikacjach tych przypisywał istotną rolę migracjom bituminów w strefach uskokowych. Ustalił to nie tylko przez analizę rdzeni z otworów wiertniczych, lecz także stosując rozpoznanie przy użyciu samolotów.

Po II wojnie światowej pozostał w Albanii. Podjął próbę powrotu do kraju, zabiegając – za pośrednictwem W. Goetla – o katedrę geologii naftowej na Akad. Górniczej w Krakowie. Do pomyślnego zakończenia zabiegów nie doszło. Z. został aresztowany przez reżim komunistyczny w Albanii i zamordowany w więzieniu. W 1992 został pośmiertnie odznaczony przez prezydenta Albanii medalem „Męczennikowi za demokrację”. Uczczony został także w Koçvas stosowną tablicą jako „ojciec albańskiej geologii naftowej”.

W okresie międzywojennym w przemyśle naftowym Włoch pracował również brat Z. – Kazimierz.

SBTP (Z.J. Wójcik); SPPT (Z.J. Wójcik); Fleszarowa.

A. Teta: *Profesor Stanisław Zuber. Jeta dhe vepra*, Tiranë 2010; „Roczniki Polskiego Towarzystwa Geologicznego” 1967 (S. Krajewski).

Zbigniew Wójcik

[Poprzedni](#)
[Następny](#)